

Ref 49

Fråga om uppgifter i en domstols dom, som har begärts ut med stöd av offentlighetsprincipen, kan hemlighållas med hänvisning till en annan sekretessbestämmelse än den som domstolen i domen har beslutat ska vara fortsatt tillämplig.

43 kap. 8 § och 8 a § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 6 september 2021 följande dom (mål nr 6176-20).

Bakgrund

1. Var och en har rätt att hos myndigheter, t.ex. domstolar, ta del av allmänna handlingar förutsatt att uppgifterna i dem inte omfattas av sekretess.

2. För att främja rättssäkerheten och förtroendet för rättskipningen ska domstolarnas verksamhet i så hög grad som möjligt vara tillgänglig för allmänhetens insyn. Utgångspunkten är alltså att domstolarnas avgöranden ska vara offentliga. Det har därför föreskrivits att sekretessbestämmelser som kan gälla för uppgifter i ett mål eller ärende upphör att vara tillämpliga om uppgifterna tas in i en dom eller ett slutligt beslut. Uppgifter som tidigare kan ha varit sekretessbelagda hos domstolen blir därmed offentliga.

3. En domstol kan dock under vissa förutsättningar i ett avgörande besluta om att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende ska vara tillämplig även i fortsättningen, trots att uppgiften har tagits in i avgörandet.

4. Förvaltningsrätten i Umeå meddelade en dom i ett mål om tvångsvård av ett barn. I domen benämndes vårdnadshavaren ”Sekretess AA” och barnet ”Sekretess XX”. Parternas namn, personnummer och adresser angavs i bilagor till domen, betecknade ”Partsbilaga sekretess”. Förvaltningsrätten beslutade att en viss sekretessbestämmelse, den s.k. socialtjänstsekretessen, skulle fortsätta att vara tillämplig på uppgifterna i bilagorna.

5. G.H. begärde hos förvaltningsrätten att få ta del av samtliga uppgifter i bilagorna, dvs. vårdnadshavarens och barnets namn, personnummer och adresser.

6. Förvaltningsrätten avslog begäran med motiveringen att uppgifterna omfattades av socialtjänstsekretess.

7. G.H. överklagade beslutet till Kammarrätten i Sundsvall. Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens beslut med motiveringen att socialtjänstsekreten inte är tillämplig avseende uppgifter som har tagits in i ett beslut om vård utan samtycke. Uppgifterna i bilagorna kunde således inte sekretessbeläggas med stöd av den bestämmelsen. Handlingarna i målet överlämnades till förvaltningsrätten för prövning av om uppgifterna omfattades av sekretess på någon annan grund.

8. Förvaltningsrätten beslutade då att lämna ut vårdnadshavarens och barnets personnummer till G.H. men avtog hans begäran om att få ta del av namn och adresser. Som skäl angavs att vårdnadshavarens och barnets namn samt adresser var sekretesskyddade i folkbokföringen och att det fanns en hotbild mot dem. Uppgifterna omfattades därför av den s.k. folkbokföringssekreten. Adressuppgifterna omfattades även av sekretess enligt vissa andra bestämmelser som ger skydd för förföljda personers adresser.

9. G.H. överklagade beslutet till kammarrätten som avtog överklagandet. Kammarrätten instämde i förvaltningsrättens bedömning att namn- och adressuppgifterna omfattades av bl.a. folkbokföringssekreten. Vidare angavs att förvaltningsrättens avsikt vid avgörandet av målet om tvångsvård uppenbarligen hade varit att uppgifterna fortsatt skulle omfattas av sekretess men att förvaltningsrätten hade hänvisat till fel sekretessbestämmelse. Enligt kammarrätten fick misstag av detta slag inte leda till att viktiga sekretessintressen gick förlorade. Uppgifterna omfattades därmed av fortsatt sekretess och skulle därför inte lämnas ut.

Yrkanden m.m.

10. *G.H.* vidhåller sin begäran.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

11. Frågan i målet är om uppgifter i en domstols dom, som har begärts ut med stöd av offentlighetsprincipen, kan hemlighållas med hänvisning till en annan sekretessbestämmelse än den som domstolen i domen har beslutat ska vara fortsatt tillämplig.

Rättslig reglering m.m.

12. I 43 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) anges att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättskipande eller

rättsvårdande verksamhet upphör att vara tillämplig i målet eller ärendet om uppgiften tas in i en dom eller ett slutligt beslut i samma mål eller ärende. Av andra stycket framgår att första stycket inte tillämpas, om domstolen i sitt avgörande har beslutat att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen.

13. Enligt 8 a § första stycket ska ett beslut enligt 8 § andra stycket om att en sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig fattas om intresset av sekretess för en uppgift i domen eller beslutet väger väsentligt tyngre än intresset av offentlighet. Vid denna bedömning ska särskild vikt läggas vid intresset av offentlighet för uppgift om vilka överväganden domstolen har gjort vid sin prövning, om resultatet av prövningen och om identiteten på någon som en anklagelse för brott har riktats mot eller vars rörelsefrihet inskränks genom avgörandet.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. Utgångspunkten enligt 43 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen är alltså att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål upphör att vara tillämplig om uppgiften tas in i en dom i målet. Enligt andra stycket kan domstolen dock besluta att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen. Om domstolen underlåter att fatta ett sådant beslut så är det inte möjligt att i efterhand förordna om sekretess för uppgiften (RÅ 1999 not. 37).

15. Det som nu ska avgöras är vad som gäller om en domstol i och för sig har förordnat om fortsatt sekretess men angett en sekretessbestämmelse som inte är tillämplig på den aktuella uppgiften.

16. En viss uppgift kan omfattas av sekretess enligt flera olika sekretessbestämmelser. Dessa bestämmelser kan grunda sig på samma eller på olika skyddsintressen och ha samma eller olika skaderekvisit. Ett förordnande om fortsatt sekretess för en uppgift medför vidare inte att uppgiften är sekretessbelagd och inte får lämnas ut, utan förordnandet innebär endast att det finns en bestämmelse om sekretess för uppgiften som är tillämplig. Ett beslut om en sekretessbestämmelses fortsatta tillämplighet är alltså en förutsättning för att en viss sekretessbestämmelse ska få tillämpas men medför inte att sekretess gäller med automatik (prop. 2015/16:144 s. 16 och 31).

17. När någon begär att få ta del av en uppgift som omfattas av ett förordnande om fortsatt sekretess ska således en vanlig sekretessprövning göras utifrån de skyddsintressen och skaderekvisit som följer av den tillämpliga sekretessbestämmelsen. Detta innebär enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening att ett beslut

enligt 43 kap. 8 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen om att en sekretessbestämmelse ska vara tillämplig även i fortsättningen i princip endast kan gälla med avseende på just den bestämmelse som anges i beslutet. Det förhållandet att den aktuella uppgiften vid tidpunkten för beslutet omfattades av sekretess även enligt andra bestämmelser kan därmed inte medföra att, när någon senare begär att få ta del av uppgiften, det regelmässigt ska göras en prövning även mot dessa andra bestämmelser.

18. Denna princip kan dock inte tillämpas helt undantagslöst. Om det av ett sekretessförordnande klart framgår att domstolen har avsett att fortsatt sekretess ska gälla för vissa uppgifter av hänsyn till ett visst skyddsintresse, så kan inte det förhållandet att domstolen av misstag har hänvisat till fel sekretessbestämmelse i alla situationer medföra att uppgifterna ska lämnas ut. Att låta ett sådant misstag leda till att viktiga sekretessintressen – såsom t.ex. skydd för enskilda mot förföljelse – med automatik går förlorade framstår nämligen inte som förenligt med de grundtankar som bär upp sekretesslagstiftningen (jfr RÅ 1993 ref. 61).

19. I situationer av detta slag får en domstols förordnande om fortsatt sekretess därför ändå anses ha verkan under förutsättning att uppgifterna vid tidpunkten för domstolens avgörande omfattades av sekretess enligt någon annan bestämmelse. Detta gäller dock endast om den tillämpliga sekretessbestämmelsen grundas på samma skyddsintresse som det intresse som domstolen genom sitt förordnande har ansett motiverar att fortsatt sekretess ska gälla.

20. I det nu aktuella målet har förvaltningsrätten i domen i målet om tvångsvård av barn förordnat om fortsatt sekretess för vissa uppgifter med hänvisning till bestämmelsen om socialtjänstsekretess. Den bestämmelsen kan emellertid inte tillämpas på uppgifter som tas in i en dom (jfr HFD 2021 not. 3, punkt 6). Som underinstanserna har funnit omfattades uppgifterna vid tidpunkten för förvaltningsrättens dom dock av sekretess enligt andra bestämmelser som syftar till att skydda förföljda personer. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning var det riktigt av kammarrätten att i det nu överklagade avgörandet besluta att uppgifterna skulle hemlighållas med hänvisning till dessa bestämmelser.

21. I målet har det kommit fram att kammarrätten, efter det att förvaltningsrättens dom i målet om tvångsvård av barn överklagats dit, har upphävt förvaltningsrättens sekretessförordnande. Uppgifterna omfattas därmed inte längre av sekretess och ska därför lämnas ut.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och beslutar att de uppgifter som G.H. har begärt att få ta del av ska lämnas ut till honom.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Ståhl, Svahn Starrsjö, von Essen* och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitisekreteraren Eva Zawiska-Önnertson.

Förvaltningsrätten i Umeå (2020-09-03, Johansson):***Skälen för beslutet***

Sekretess för uppgifter av aktuellt slag i målet kan gälla enligt olika bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Då uppgifterna tagits in i partsbilagor till domen omfattas de inte av sekretess enligt 26 kap. 1 § OSL.

Förvaltningsrätten har vid registreringen av målet inhämtat uppgifter om de enskilda parternas namn och adresser direkt från folkbokföringen. Det är uppgifterna från folkbokföringen som registrerats och sedan tagits in i partsbilagor till domen. Av folkbokföringen framgår att andra personuppgifter än personnummer är sekretesskyddade i folkbokföringen. Mot den bakgrunden och då annat stöd för att sekretess ska gälla för personnummer inte framkommit ska uppgifter om personnummer lämnas ut.

Sekretess enligt 22 kap. 1 § OSL

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i verksamhet som avser folkbokföringen eller annan liknande registrering av befolkningen och, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i annan verksamhet som avser registrering av en betydande del av befolkningen (22 kap. 1 § första stycket 1 OSL).

Då uppgifterna om namn och adress hämtats direkt från folkbokföringen finner förvaltningsrätten att tillämpningen av bestämmelsen i 22 kap. första stycket 1 OSL torde ha förts över till förvaltningsrätten (jfr handboken Sekretess m.m. hos allmän förvaltningsdomstol, s. 101). Sekretessbestämmelsen i 26 kap. 1 § OSL gäller nämligen inte för uppgifter som tagits in i domen.

Utifrån att personuppgifterna är sekretesskyddade i folkbokföringen och vad som framkommit i målet finner förvaltningsrätten att det av särskild anledning kan antas att de enskilda parterna lider men om uppgifterna om namn och adress röjs. De uppgifterna ska därmed inte lämnas ut.

Sekretess enligt 21 kap. 3 a § och 3 § OSL

Sekretess gäller i mål eller ärende vid domstol eller annan myndighet där en part har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) för uppgift som lämnar upplysning om var den parten bor stadigvarande eller tillfälligt, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men. Detsamma gäller om uppgiften tillsammans med annan uppgift i målet eller ärendet bidrar till sådan upplysning. Sekretessen gäller inte för uppgift om beteckning på fastighet eller tomträtt (21 kap. 3 a § OSL).

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysning om var den enskilde bor stadigvarande eller tillfälligt, den enskildes telefonnummer, e-postadress eller annan jämförbar uppgift som kan användas för att komma i kontakt med denne samt för motsvarande uppgifter om den enskildes anhöriga, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs (21 kap. 3 § OSL).

Med beaktande av vad som i målet framkommit om de enskildas personliga förhållanden och skyddade personuppgifter i folkbokföringen finner förvaltningsrätten att adressuppgifter för de enskilda inte kan lämnas ut. Det står inte klart att uppgifterna kan röjas utan att de enskilda kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men. Vidare kan det av särskild anledning antas att de enskilda kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om adressuppgifterna röjs. Uppgifterna kan därför inte lämnas ut.

– Förvaltningsrätten lämnar till G.H. ut uppgifter om personnummer som finns i partsbilagor till domen i mål 1384-20.

Förvaltningsrätten avslår G.H:s begäran om att få ut uppgifterna om namn och adresser i partsbilagorna.

Kammarrätten i Sundsvall (2020-10-16, Törnered, Wadsten och Nyström):

Första frågan i målet är om uppgifterna i bilagorna omfattas av sekretess enligt 21 kap. 3 och 3 a §§ samt 22 kap. 1 § OSL. Av det underlag som förvaltningsrätten använt för bedömning av sekretess framgår att det finns en hotbild mot de parter som nämns i partsbilagorna och att de har skyddad folkbokföring. Kammarrätten finner mot bakgrund av detta inte anledning att göra någon annan bedömning än den förvaltningsrätten gjort.

Uppgifterna omfattades således av sekretess hos förvaltningsrätten. Frågan är om sekretessen upphört att gälla genom att uppgifterna tagits in i partsbilagor till förvaltningsrättens dom.

Förvaltningsrätten har i domen förordnat att sekretessen enligt 26 kap. 1 § OSL ska bestå för uppgifterna som anges i partsbilagorna till domen. Kammarrätten har tidigare i dom den 1 september 2020 i mål nr 2228-20 förklarat att 26 kap. 1 § OSL inte är tillämplig på uppgifterna i partsbilagorna.

I Högsta förvaltningsdomstolens, HFD, avgörande RÅ 1993 ref. 61 hade en kammarrätt inte tagit ställning till om en förvaltningsrätts

sekretessförordnande skulle fastställas när kammarrätten avgjorde målet. De uppgifter som omfattades av förvaltningsrättens sekretessförordnande begärdes sedan ut. HFD fann att förvaltningsrättens sekretessförordnande skulle gälla trots att kammarrätten inte tagit ställning till den frågan. HFD uttalade bl.a. följande. Att upprätthålla den ståndpunkten att underlåtenhet av högre rätt att uttala sig beträffande underinstansens sekretessförordnande i alla lägen och urskillningslöst måste som rättsföljd medföra att all den sekretess varom underinstansen beslutat har upphört att gälla synes inte förenligt med de grundtankar som uppbär nu gällande sekretesslagstiftning. Det ökade offentlighetsintresse som kringgärdar domstolarnas verksamhet bör inte få leda till att viktiga sekretessintressen går till spillo på grund av försummelser eller misstag från den högre rättens sida.

Förvaltningsrättens avsikt har uppenbarligen varit att parternas identiteter och adressuppgifter fortsatt ska omfattas av sekretess. Förvaltningsrätten har även fattat ett formellt beslut om fortsatt sekretess enligt 43 kap. 8 § OSL men hänvisat till fel sekretessbestämmelse när det gäller bilagorna.

Kammarrätten anser, med hänvisning till RÅ 1993 ref. 61, att misstag av detta slag från en domstol inte bör leda till att viktiga sekretessintressen går förlorade (jfr även Högsta domstolens avgörande NJA 1996 s. 207 och Kammarrätten i Stockholms dom den 19 december 2019 i mål nr 8017-19). Kammarrätten finner därmed att uppgifterna om namn och adresser genom förvaltningsrättens sekretessförordnande omfattas av fortsatt sekretess och att uppgifterna därför inte ska lämnas ut. Överklagandet ska således avslås.

– Kammarrätten avslår överklagandet.